

Лисенко О.О.,

студентка V курсу факультету мистецтв ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»;

Науковий керівник:

Мерлянова О.А.,

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри хореографії

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ХОРЕОГРАФІЇ В УКРАЇНІ

Сучасний танець – це самостійна форма мистецтва, де по-новому з'єдналися рух, музика, світло і фарби, де тіло дійсно знайшло свою повнокровну мову. Сучасний танець переконує людей у тому, що мистецтво є продовженням життя і осягнення себе.

У даний час в Україні спостерігається сплеск інтересу до сучасної хореографії у зв'язку з великою кількістю телевізійних танцювальних проєктів, які пропагують сучасний танець в його різних формах. Інтерес почав проявлятися близько 10 років тому. Українські хореографи нарешті отримали можливість виїжджати за кордон в близьке і далеке зарубіжжя, брати участь в майстер-класах відомих європейських і американських викладачів і доносити отриману інформацію до своїх учнів. Зараз в нашій країні відбувається підйом сучасного танцю, він живе і активно розвивається.

Так що ж таке «сучасний танець»? На побутовому рівні «сучасний танець» – це танець теперішнього часу, проте ми чітко можемо розділити його на дві великі групи: танець сценічний (хореографічне мистецтво) і танець соціальний (побутовий), тобто танець як культурний феномен, що становить єдине ціле з повсякденним життям нашого суспільства.

Хореографічне мистецтво передбачає зафіксований продукт творчості, що вимагає присутності глядачів, які сприймають і оцінюють твір мистецтва. Побутовий танець не має завдання створення твору мистецтва, він не ставить за мету створення такого собі результату творчості, який несе якусь ідею, створену хореографом-творцем або групою творців [3]. Основна роль соціального танцю – розширення комунікативної взаємодії. Кожна історична епоха, кожна соціальна група впливали на створення того чи іншого напрямку побутового танцю, на його стилістичні особливості, створювали свої певні музично-хореографічні форми.

Безумовно, ці напрямки впливали і продовжують впливати один на одного: побутовий танець запозичує те, що з'являється на сценічних підмостках, і, навпаки, сценічний танець чуйно реагує на появу нових, модних напрямів соціального танцю. Багато хореографів стали відомі і популярні

завдяки тому, що у своїй сценічній хореографії використовували лексику і манеру виконання побутових популярних танців того чи іншого часу [4].

Особливістю розвитку сучасного сценічного танцю в Україні, у силу певних політичних умов, є відсутність історичного досвіду як у вихованні танцюристів і хореографів, так і в сприйнятті глядачів. Танець модерн розвивався протягом ста років, постмодерн (contemporary) розвивається вже понад п'ятдесят років. Україна тільки намагається влитися в цей процес. На даний момент складається парадоксальна ситуація, коли танцюристи і хореографи в силу потреби часу готові прийняти нову мову і естетичне кредо сучасного танцю, але в силу відсутності інформації і системи підготовки виконавців та хореографів не знають, як це зробити.

Хочеться навести висловлювання відомого теоретика і практика танцотерапії А. Гіршона про наш сьогоднішній стан сучасного танцю: «Якщо вважати, що танець – це мова (текст), то більша частина того, що відбувається на сучасній танцювальній сцені – це спроба говорити чужою мовою, коли тебе зачаровує саме звучання досі незнайомих звуків, але з'єднуєш ти їх за законами відомої тобі мови. Багато груп сучасного танцю використовують лексику contemporary, модерну, контактного партнерінга, але використовують практично в готовому вигляді [1].

Сучасний танець розвивається і на аматорському, і на професійному рівні, проте часто сучасний танець як сценічний напрямок підмінюється «клубним» або естрадним танцем. Таким чином, можна сказати, що сценічні напрямки сучасного танцю – джаз танець, танець модерн і контемпорарі не дуже знайомі широкому глядачеві, який асоціює термін «сучасний танець» з кліпами MTV.

Зберігається значний розрив і в глядацькій затребуваності: безліч шоу-груп, танцюючих хіп-хоп і естрадний танець, користуються великим попитом на концертних майданчиках, на ТБ, корпоративних вечірках, у клубах та інших розважальних закладах, що дає можливість танцівникам досить безбідно існувати в непростий час. У той же час групи, що створюють високохудожні та концептуальні твори сценічної хореографії, потерпають і розпадаються саме через відсутність матеріальної бази [2].

Система хореографічної освіти в нашій країні складалася протягом багатьох років, вона до цих пір діє і дає позитивні результати в області підготовки високопрофесійних виконавців і балетмейстерів класичного і народного танців. Незважаючи на яскраво виражену соціальну потребу в фахівцях в області сучасного танцю, ця система за останні десятиліття радикально не змінилася. В її основі лежать програми і методики навчання, розроблені багато років тому і актуальні тільки для професійної підготовки балетмейстерів класичного балету і народного танцю. Виникнення нових напрямків у хореографії диктує необхідність інноваційного підходу до професійної підготовки фахівців в цій галузі, однак ця проблема недостатньо розроблена в теорії та методиці професійної освіти [5].

В Україні та інших пострадянських державах склалася ситуація, коли нові напрямки танцю розвиваються поза стінами офіційного мистецтва і в більшій мірі завдяки зусиллям зарубіжних культурних центрів, фондів та організацій. Це дозволило включити певне коло українських танцівників і хореографів (дуже часто не маючих спеціальної хореографічної освіти) у світовий процес розвитку сучасного танцю, встановити професійні контакти між нашими і зарубіжними фахівцями. А нових хореографів породжує зовсім не академічне середовище.

Звертаючись до стилістичних особливостей сучасного танцю, які визначають основні принципи художньо-творчого мислення балетмейстера, ми можемо сказати, що:

- справжній хореограф створює свої закони сценічного втілення. Він не прагне порушити правила і стереотипи, як це було в епоху зародження танцю модерн, він просто створює свої закони, які можуть не збігатися із загальноприйнятими штампами;
- танцювальна ідея (задум) в сучасному танці не може бути виражена в словах (лібрето). Точніше, слова не можуть її вичерпати;
- складність у сприйнятті і асоціативності сучасного танцю пов'язані зі складністю художньої мови, якою розмовляє і якою творить художник;
- розуміння сучасного танцю – це завжди індивідуальна думка, множинність сприйняття, співтворчість, співпереживання і співмислення.

Сучасний танець не ставить поняття ідеалу і визнаних канонів тілесної краси на чільне місце, скоріше, прагне до точного реєстрування сучасного стану світу – і людини в ньому. Сучасний танець не розповідає зв'язкових і зрозумілих історій і є, скоріше, виразом відчуттів і досвіду, пережитого хореографом. Логіка розвитку, драматургія сучасного танцювального спектаклю не визначається життєподібною і виразною фабулою, його структура більше схожа на низку метафор і образів. Крім того, хореограф користується для вираження своєї художньої концепції усіма засобами художньої виразності танцю, театру, співу, декламації і живої мови, побутових вчинків, вторгнення медіа. Сучасний танець прагне до порушення художніх кордонів, декларує свою непричетність до класичних законів театрального дійства. Принциповою стала відмова від виконавства, віртуозності і обмеженості танцю рамками естетичних і моральних норм. Панують спонтанність, існування в режимі «тут і зараз», постійний експеримент з рухом, робота в несценічному середовищі, розчинення художніх форм танцю в різного роду дійствах, перформанси. Сучасний танець ставить на чільне місце людське тіло, його здатність взаємодіяти з навколишнім середовищем, реагувати на нього, виробляти образи і поняття, продукувати їх зовні – те, що називається феноменологією танцю [4].

Можна виділити основні завдання різних напрямків сучасного танцю:

- пошук нових засобів виразності для розкриття нових (сучасних) смислів;
- формальний пошук нових засобів виразності в середині виду мистецтва;

- пошук нових смислів засобами тіло-рух-простір.

Форма подання сучасного танцю може варіюватися від класичної сцени-коробки до уявлень в будь-який інший формі театрального простору, вуличної вистави, перформансу, івенту, хепенінга. Кожне нове покоління створює «свій» сучасний танець. Звідси різноманіття визначень поняття сучасного танцю і його напрямків. Кожен напрямок сучасного танцю формує власну естетику свого мистецтва [2].

Сучасний танець – це мистецтво, яке є принципово авторським, індивідуальним. Воно належить до тієї сфери мистецтва, яка відкидає наявність будь-яких ідеалів, зразків, стандартів і моделей і робить ставку на індивідуальність автора, який створює свій власний автономний художній світ.

Сучасний танець – це не щось єдине, цілісне і неминуще, він багатолікий, різноманітний і знаходиться в процесі постійного пошуку.

Список використаних джерел:

1. Гиршон, А. Современный танец как вид искусства / А. Гиршон // Танцевальный Клондайк. 2003. – № 3.
2. Маншилин А. Проблемы теоретического осмысления современного танца (в Украине) / А. Маншилин // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. – 2010. – Вип. 7. – С. 109-113.
3. Никитин В.Ю. Современный танец: тенденции и перспективы / В.Ю. Никитин // Вестник МГУКИ. – 2013. – № 2 (52) март–апрель.
4. Никитин В.Ю. Танец как социокультурный феномен. Три лика Терпсихоры / В.Ю. Никитин // Вестник МГУКИ. – 2014. – 6 (62) ноябрь–декабрь.
5. Никитин В.Ю. О некоторых актуальных проблемах профессионального обучения хореографов на современном этапе / В.Ю. Никитин. // Образование и общество. Научный информационно-аналитический журнал.– 2007.— № 3.